

Asia: VN/25102/2023

Hallituksen esitysluonnos eduskunnalle valtion aluehallintouudistusta koskevaksi lainsäädännöksi

Kohta 1. Tässä voitte kommentoida Lupa- ja valvontavirastoa koskevaa lakiehdotusta (liite 1), sen säännökohtaisia perusteluja, sitä koskevia yleisperusteluosuuksia ja muita lukuja hallituksen esityksessä (liite 4) sekä valtioneuvoston asetusta Lupa- ja valvontavirastosta (liite 6) vastaamalla seuraaviin kysymyskokonaisuuksiin: Muutos- ja korjausehdotuksia Lupa- ja valvontavirastoa koskevaan lakiehdotukseen ja sen säännökohtaisiin perusteluihin. Kommentit Lupa- ja valvontavirastoa koskeviin yleisperusteluihin ja muihin lukuihin hallituksen esityksessä. Muutos- ja korjausehdotukset valtioneuvoston asetukseen Lupa- ja valvontavirastosta.

Onko teillä kommentoitavaa kohtaan 1? Pakollinen kysymys. Mikäli ei, voitte siirtyä kohtaan 2.

Ei

Luku 1 Yleiset säännökset (1-3 §)

Kommenttinne näistä pykälistä

-

Luku 2 Organisaatio (4 §)

Kommenttinne tästä pykälästä

-

Luku 3 Johtaminen (5-8 §)

Kommenttinne näistä pykälistä

-

Luku 4 Ohjaus (9-12 §)

Kommenttinne näistä pykälistä

-

Luku 5 Viraston erinäisiä tehtäviä koskevat säännökset (13-16 §)

Kommenttinne näistä pykälistä

-

Luku 6 Virkojen täyttäminen ja erityiset kelpoisuusvaatimukset (17-21 §)

Kommenttinne näistä pykälistä

-

Luku 7 Erinäiset säännökset (22-29 §)

Kommenttinne näistä pykälistä

-

Luku 8 Voimaantulo ja siirtymäsäännökset (30-36 §)

Kommenttinne näistä pykälistä

-

Luku 1 Asian tausta ja valmistelu

Kommenttinne tästä luvusta

-

Luku 2 Nykytila ja sen arviointi

Kommenttinne tästä luvusta

-

Luku 3 Tavoitteet

Kommenttinne tästä luvusta

-

Luku 4 Ehdotukset ja niiden vaikutukset

Kommenttinne tästä luvusta

-

Luku 5 Muut toteuttamisvaihtoehdot

Kommenttinne tästä luvusta

-

Luku 8 Lakia alemman asteinen sääntely

Kommenttinne tästä luvusta

-

Luku 9 Voimaantulo

Kommenttinne tästä luvusta

-

Luku 11 Suhde muihin esityksiin

Kommenttinne tästä luvusta

-

Luku 12 Suhde perustuslakiin ja säätämisyjärjestys

Kommenttinne tästä luvusta

-

Muutos- ja korjausehdotukset valtioneuvoston asetukseen Lupa- ja valvontavirastosta

Kommenttinne asetuksesta

-

Kohta 2. Tässä voitte kommentoida elinvoimakeskuksia sekä kehittämis- ja hallintokeskusta koskevaa lakiehdotusta (liite 2) ja sen säännöskohtaisia perusteluja, sitä koskevia yleisperusteluosuuksia ja muita lukuja hallituksen esityksessä (liite 4) sekä valtioneuvoston asetusta elinvoimakeskuksista sekä kehittämis- ja hallintokeskuksesta (liite 7) vastaamalla seuraaviin kysymyskokonaisuuksiin: Muutos- ja korjausehdotuksia elinvoimakeskuksia sekä kehittämis- ja hallintokeskusta koskevaan lakiehdotukseen ja sen säännöskohtaisiin perusteluihin. Kommentit elinvoimakeskuksia sekä kehittämis- ja hallintokeskusta koskeviin yleisperusteluihin ja muihin lukuihin hallituksen esityksessä sekä muutos- ja korjausehdotukset valtioneuvoston asetukseen elinvoimakeskuksista sekä kehittämis- ja hallintokeskuksesta.

Onko teillä kommentoitavaa kohtaan 2? Pakollinen kysymys. Mikäli ei, voitte siirtyä kohtaan 3.

Kyllä (vastauskohdat aukeavat, jos tämä vaihtoehto valitaan)

Luku 1 Elinvoimakeskuksia koskevat yleiset säännökset (1-5 §)

Kommenttinne näistä pykälistä

Taiteen edistämiskeskus arvioi lakiesitystä siitä näkökulmasta, miten kulttuuriin liittyvä tehtävä määritellään ja miten se toteutuisi osana viranomaisten välistä työnjakoa.

Alueellinen taiteen, kulttuurin ja luovien alojen edistäminen on järjestetty Suomessa vaihtelevasti ja alueelliset työryhmät ja verkostot ovat sekä kokoonpanoiltaan että vetovastuultaan erilaisia. Myös temaattiset sisällöt sekä toimijoiden asema suhteessa alueelliseen päätöksentekoon toteutuu eri tavoin. Taustalla on nykyinen lainsäädäntö, joka määrittelee mm. maakuntien liitoille osin samankaltaisia kulttuurin edistämistehtäviä (laki alueiden kehittämisestä 756/2021, HE 47/2021) kuin nykyisille ELY-keskuksille ja Taiteen edistämiskeskukselle. Taiteen edistämiskeskus on viime vuosina huolehtinut siitä, että jokaisessa maakunnassa toimisi ainakin yksi kulttuurin edistämistä koskeva työryhmä tai yhteistyöfoorumi. Tähän tehtävään sitä on ohjannut paitsi oma lainsäädäntö myös kuntien kulttuuritoiminnasta annetun lain esityöt (HE 195/2018) ja opetus- ja kulttuuriministeriön tähän antama ohjaus.

Lakiesityksessä ehdotetaan, että elinvoimakeskusten tehtäviin kuuluisi kulttuuri (§2). Elinvoimakeskukset vahvistaisivat pykälässä tarkoitetun kulttuuritehtävän edistämiseksi kulttuurialan, luovien alojen ja luovan talouden toimintaa. Kulttuurialan osalta kyseessä olisivat samat kulttuurin ja luovien alojen tehtävät, jotka nykyisinkin on säädetty elinkeino-, liikenne- ja ympäristökeskuksille. Kulttuurialalla tarkoitetaan esimerkiksi erilaisten kulttuurialan ja luovien alojen yhteisöjen toimintaa sekä luovan talouden aineettoman tuotannon synnyn, kasvun ja jakelun edellytysten tukemista. Elinvoimakeskukset edistäisivät kulttuuritehtävää yhteistyössä muiden viranomaisten kuten Taiteen edistämiskeskuksen, Museoviraston ja Lupa- ja valvontaviraston sekä kuntien, maakuntien liittojen ja hyvinvointialueiden kanssa.

Esitys tarkoittaa sitä, että elinvoimakeskusten kulttuuriin liittyvä tehtävä säilyisi samankaltaisena kuin ELY-keskuksissa on ollut. Vaikka viranomaisten välinen yhteistyö on kannatettavaa, on kuitenkin syytä todeta, että nykyisessä toimintamallissa ELY-keskusten käytössä olevat henkilö- ja muut resurssit kulttuurin ja luovien alojen edistämiseen ovat verraten heikot, mikä aiheuttaa vastuunjakoon liittyviä haasteita. Monin paikoin verkostojen ja työryhmien toiminnasta on joutunut vastamaan jokin muu taho, eikä toiminta ole välttämättä säännöllistä ja pysyvää. Ehdotettu lakiluonnos ei selkiytä tätä vastuunjakoa, ja on jopa riskinä, että elinvoimakeskusten kulttuurin tehtävä jää käytännössä näennäiseksi. Tämä johtaa tilanteeseen, jossa lakisääteisen tehtävän toteuttaminen ei välttämättä ole asianmukaisesti mahdollista.

Lakiluonnoksessa kulttuurin edistäminen määritellään elinvoimakeskusten päätehtäväalueeksi (liite 4, s.199). Tehtävien määrittelystä todetaan yleisesti, että näin toimien "...laista välittyisi riittävän täsmällinen käsitys keskusten valtiosääntöoikeudellisen aseman näkökulmasta keskeisistä tehtävistä". Jotta lainsäätäjän tahto ja lain henki toteutuisi, tulisi mainittu kulttuuriin liittyvä päätehtävä määritellä tarkemmin. Sitä voitaisiin esimerkiksi täsmentää valmisteilla olevan uuden kulttuurialan viraston lainsäädäntötyön yhteydessä tai erityislainsäädännöllä, kuten esityksessä ehdotetaan. Koska kyse on nimenomaan valtion kulttuuriin liittyvän aluehallinnon järjestämisestä, voitaisiin uusien virastojen (valmisteilla oleva "kulttuurivirasto" ja elinvoimakeskukset) kesken rakentaa vastuita selkiyttävä toimintamalli. Kunnilla on uuden kulttuuritoimintalain myötä laaja-alaisia taiteen ja kulttuurin edistämisen tehtäviä ja keskushallinnon rooli suhteessa näihin on ratkaistu mm. Taiteen edistämiskeskuksen asiantuntijapalveluiden tarjoamisen ja kulttuuripolitiikan jalkauttamisen kautta. Tämä ei kuitenkaan perustu säädöspohjaan eikä tähän liittyviä vastuita ole määritelty, jolloin tehtävään liittyvät resurssit ja jatkuvuus ovat jääneet epäselviksi.

Lakiluonnos lähtee siitä, että tehtäviensä kautta elinvoimakeskukset "...vahvistaisivat [...] kulttuurialan, luovien alojen ja luovan talouden toimijoiden toimintaa". Tehtävässä onnistuminen edellyttää keskusten riittävää resursointia ja nykyistä täsmällisempää työnjakoa ja verkostotehtävää suhteessa muihin viranomaisiin. Rooli erityisesti kulttuuriyrittäjyyttä sekä kulttuurialan työllisyyttä vahvistavana asiantuntija- ja tukiorganisaationa voisi parhaimmillaan vahvistaa valtion keskus- ja aluehallinnon muiden toimijoiden tehtäviä ja työnjakoa.

Luku 2 Elinvoimakeskusten ohjaus ja johtaminen (6-12 §)

Kommenttinne tästä pykälästä

-

Luku 3 Kehittämis- ja hallintokeskusta koskevat säännökset (13-19 §)

Kommenttinne näistä pykälistä

-

Luku 4 Elinvoimakeskuksia sekä kehittämis- ja hallintokeskusta koskevat erinäiset säännökset (20-25 §)

Kommenttinne näistä pykälistä

-

Luku 5 Voimaantulo ja siirtymäsäännökset (27-30 §)

Kommenttinne näistä pykälistä

-

Luku 1 Asian tausta ja valmistelu

Kommenttinne tästä luvusta

-

Luku 2 Nykytila ja sen arviointi

Kommenttinne tästä luvusta

-

Luku 3 Tavoitteet

Kommenttinne tästä luvusta

-

Luku 4 Ehdotukset ja niiden vaikutukset

Kommenttinne tästä luvusta

-

Luku 5 Muut toteuttamismvaihtoehdot

Kommenttinne tästä luvusta

-

Luku 8 Lakia alemman asteinen sääntely

Kommenttinne tästä luvusta

-

Luku 9 Voimaantulo

Kommenttinne tästä luvusta

-

Luku 11 Suhde muihin esityksiin

Kommenttinne tästä luvusta

-

Luku 12 Suhde perustuslakiin ja säätämisyjärjestys

Kommenttinne tästä luvusta

-

1 § Elinvoimakeskusten nimet, toimialueet ja päätoimipaikat

Kommenttinne tästä pykälästä

-

2 § Elinvoimakeskusten organisaatio

Kommenttinne tästä pykälästä

-

3-13 § Elinvoimakeskusten toimialueet eräissä tehtävissä (keskitetyt tehtävät)

Kommenttinne näistä pykälistä

-

Muut mahdolliset huomiot asetuksesta

Kommenttinne

-

Kohta 3. Tässä voitte kommentoida Ahvenanmaan valtionvirastoa koskevaa lakiehdotusta (liite3) ja sen säännöskohtaisia perusteluja sekä sen yleisperusteluita ja muita lukuja hallituksen esityksessä liittyen Ahvenanmaan valtionvirastoon (liite 4) vastaamalla seuraaviin kysymyskokonaisuuksiin: Muutos- ja korjausehdotukset Ahvenanmaan valtionvirastoa koskevaan lakiehdotukseen ja sen säännöskohtaisiin perusteluihinKommentit yleisperusteluihin ja muihin lukuihin hallituksen esityksessä

Onko teillä kommentoitavaa kohtaan 3? Pakollinen kysymys. Mikäli ei, voitte siirtyä B osuuteen.

Ei

Luku 1 Yleiset säännökset (1-4 §)

Kommenttinne näistä pykälistä

-

Luku 2 Ahvenanmaan valtionviraston ohjaus (5-6 §)

Kommenttinne tästä pykälästä

-

Luku 3 Johtaminen (7-11 §)

Kommenttinne näistä pykälistä

-

Luku 4 Erinäiset säännökset (12-14 §)

Kommenttinne näistä pykälistä

-

Luku 1 Asian tausta ja valmistelu

Kommenttinne tästä luvusta

-

Luku 2 Nykytila ja sen arviointi

Kommenttinne tästä luvusta

-

Luku 3 Tavoitteet

Kommenttinne tästä luvusta

-

Luku 4 Ehdotukset ja niiden vaikutukset

Kommenttinne tästä luvusta

-

Luku 5 Muut toteuttamisvaihtoehdot

Kommenttinne tästä luvusta

-

Luku 8 Lakia alemman asteinen sääntely

Kommenttinne tästä luvusta

-

Luku 9 Voimaantulo

Kommenttinne tästä luvusta

-

Luku 11 Suhde muihin esityksiin

Kommenttinne tästä luvusta

-

Luku 12 Suhde perustuslakiin ja säätämisyjärjestys

Kommenttinne tästä luvusta

-

B HALLITUKSEN ESITYSLUONNOSTA KOSKEVAT MUUT MAHDOLLISET HUOMIOT

Onko teillä kommentoitavaa B osuuteen? Pakollinen kysymys. Mikäli ei, voitte siirtyä C osuuteen.

Ei

Muut mahdolliset huomionne hallituksen esitysluonnoksesta.

-

C HALLITUKSEN ESITYSLUONNOKSEN SISÄLTÄMÄT MUUT LAKIEHDOTUKSET, JOILLA TOTEUTETAAN UUDISTUKSEN EDELLYTTÄMÄT TEHTÄVÄSIIRROT LUPA- JA VALVONTAVIRASTOLLE, ELINVOIMAKESKUKSILLE, KEHITTÄMIS- JA HALLINTOKESKUKSELLE SEKÄ MUILLE VIRASTOILLE

Onko teillä kommentoitavaa C osuuteen? Pakollinen kysymys. Mikäli ei, voitte siirtyä D osuuteen.

Ei

Ulkoministeriö, 2 lakiehdotusta, luku 7.1

Kommenttinne näistä lakiehdotuksista. (Pyydämme selkeästi ilmaisemaan, mitä lakia ja pykälää kommenttinne koskevat.)

-

Oikeusministeriö, 39 lakiehdotusta, luku 7.2

Kommenttinne näistä lakiehdotuksista. (Pyydämme selkeästi ilmaisemaan, mitä lakia ja pykälää kommenttinne koskevat.)

-

Sisäministeriö, 10 lakiehdotusta, luku 7.3

Kommenttinne näistä lakiehdotuksista. (Pyydämme selkeästi ilmaisemaan, mitä lakia ja pykälää kommenttinne koskevat.)

-

Puolustusministeriö, 2 lakiehdotusta, luku 7.4

Kommenttinne näistä lakiehdotuksista. (Pyydämme selkeästi ilmaisemaan, mitä lakia ja pykälää kommenttinne koskevat.)

-

Valtiovarainministeriö, 18 lakiehdotusta, luku 7.5

Kommenttinne näistä lakiehdotuksista. (Pyydämme selkeästi ilmaisemaan, mitä lakia ja pykälää kommenttinne koskevat.)

-

Opetus- ja kulttuuriministeriö, 24 lakiehdotusta, luku 7.6

Kommenttinne näistä lakiehdotuksista. (Pyydämme selkeästi ilmaisemaan, mitä lakia ja pykälää kommenttinne koskevat.)

-

Maa- ja metsätalousministeriö, 68 lakiehdotusta, luku 7.7

Kommenttinne näistä lakiehdotuksista. (Pyydämme selkeästi ilmaisemaan, mitä lakia ja pykälää kommenttinne koskevat.)

-

Liikenne- ja viestintäministeriö, 14 lakiehdotusta, luku 7.8

Kommenttinne näistä lakiehdotuksista. (Pyydämme selkeästi ilmaisemaan, mitä lakia ja pykälää kommenttinne koskevat.)

-

Työ- ja elinkeinoministeriö, 31 lakiehdotusta, luku 7.9

Kommenttinne näistä lakiehdotuksista. (Pyydämme selkeästi ilmaisemaan, mitä lakia ja pykälää kommenttinne koskevat.)

-

Sosiaali- ja terveysministeriö, 52 lakiehdotusta, luku 7.10

Kommenttinne näistä lakiehdotuksista. (Pyydämme selkeästi ilmaisemaan, mitä lakia ja pykälää kommenttinne koskevat.)

-

Ympäristöministeriö, 25 lakiehdotusta, luku 7.11

Kommenttinne näistä lakiehdotuksista. (Pyydämme selkeästi ilmaisemaan, mitä lakia ja pykälää kommenttinne koskevat.)

-

D TIIVISTELMÄ LAUSUNNON PÄÄHUOMIOISTA

Pyydämme esittämään lausunnon päähuomiot tässä tiivistetysti (suositus enintään 4500 merkkiä)

Taiteen edistämiskeskuksen lausunnon päähuomiot: Elinvoimakeskusten tehtäviin on sisällytetty kulttuuritehtävät samassa yhteydessä kuin työllisyyden edistäminen ja työvoiman osaaminen. Esitys vastaa pääpiirteissään nykyistä tilannetta suhteessa elinkeino-, liikenne- ja ympäristökeskuksiin. Kulttuurin tehtävissä eri valtionhallinnon ja aluehallinnon välinen työnjako on jäänyt epäselväksi, ja sitä olisi aiheellista lain toimeenpanon yhteydessä tarkentaa. Lakiluonnos lähtee siitä, että tehtäviensä kautta elinvoimakeskukset “...vahvistaisivat [...] kulttuurialan, luovien alojen ja luovan talouden toimijoiden toimintaa”. Tehtävässä onnistuminen edellyttää keskusten riittävää resursointia ja nykyistä täsmällisempää työnjakoa ja pitkäaikaista verkostotehtävää suhteessa muihin viranomaisiin. Muuten Elinvoimakeskusten tehtävä saattaa jäädä pahimmillaan näennäiseksi. Rooli erityisesti kulttuuriyrittäjyyttä sekä kulttuurialan työllisyyttä vahvistavana asiantuntija- ja tukiorganisaationa voisi parhaimmillaan vahvistaa valtion keskus- ja aluehallinnon muiden toimijoiden tehtäviä ja työnjakoa.

Terho Henri
Taiteen edistämiskeskus